

41. ders (21.4.1989 tarihli ders notu)

نَجْلَاءُ سَلِيَّ آيْسُونْ ، كَمْ كِيلُوغَرَامًا عِنْبًا بَاعَ مَاجِدُ ؟

Neclâ, selî Aysûn kem kilogrâmen ineben bâ'a Mâcid?

Necla, Aysun'a, Macit'in kaç kilogram üzüm sattığını sor.

كَمْ كِيلُوغَرَامًا بَاعَ مَاجِدُ مِنَ الْعِنْبِ ؟

Kem kilogrâmen bâ'a Mâcid mine'l-inebi?

Macit kaç kilogram üzüm sattı?

مَاذَا سَأَلَتْ نَجْلَاءُ آيْسُونْ ؟

Mâzâ se'elet Neclâ Aysûn?

Necla, Aysun'a ne sordu?

مَاذَا أَجَابَتْ آيْسُونُ ؟

Mâzâ ecâbet Aysûn?

Aysun ne cevap verdi?

مَاذَا قَالَتْ أَيُّسُونُ جَوَابًا عَلَى سُؤَالِ نَجْلَاء؟

Mâzâ kâlet Aysûn cevâben alâ suâli Neclâ?

Aysun, Necla'nın sorusuna cevap olarak ne dedi?

لِمَاذَا بَاعَ مَاجِدٌ مِنَ الْعِنَبِ قَلِيلًا قَدَرًا كَذَا؟

Limâzâ bâ'a Mâcid mine'l-inebi kalîlen kadre kezâ?

Macit niçin bu kadar az üzüm sattı?

النَّاسُ فَقَرَاءٌ فِي حَيِّ مَاجِدٍ

En-nâsu fukarâu fî hayyi Mâcid

Macit'in mahallesindeki insanlar fakirdir.

لَا يَقْدِرُونَ أَنْ يَشْتَرُوا كَثِيرًا مِنْهُ.

Lâ yakdirûne en yeşterû kesîran minhu.

Ondan (üzümünden) çok alamazlar. (Çok üzüm alamazlar.)

أَلَا تَقْدِيرِينَ أَنْ تُتَرْجِمِي؟

E lâ takdirîne en tutercimî?

Tercüme edemez misin?

(Bu soru, bir bayana soruluyor)

...’e gücü yetti, yapabildi, muktedir oldu	Kadera alâ ... Kadera en...	قَدَرَ عَلَى قَدَرَ أَنْ
...’e gücü yeter, yapabilir	Yakdiru alâ	يَقْدِرُ عَلَى..
...’i yapabilme, ... gücü, güç yetirme	Kudretun alâ	قُدْرَةُ عَلَى

Aşağıdaki kırmızı kelimeler, yukarıda verilen fiilin, kişiye göre çekimli halidir.

أَنَا رَجُلٌ قَصِيرٌ وَ مُسِنَّ، لَذَا لَا أَقْدِرُ أَنْ أَلْعَبَ كُرَةَ سَلَّةٍ
Ene raculun kasîrun ve musinnun, lizâ lâ akdiru en el’abe kurate selletin.
Ben kısa ve yaşlı bir adamım. Bunun için basketbol oynayamam.

أَنَا رَجُلٌ ذُو قَامَةٍ قَصِيرَةٍ.
Ene raculun zû kâmetin kasîratin.
Ben kısa boylu bir adamım.

هُوَ رَجُلٌ قَصِيرٌ. لَذَا لَا يَقْدِرُ أَنْ يَلْعَبَ كُرَةَ السَّلَّةِ.
Huve raculun kasîrun. Lizâ lâ yakdiru en yel’abe kurate’s-selleti.
O, kısa boylu bir adamdır. Onun için basketbol oynayamaz.

“Gücü yetme” fiili, iki şekilde kullanılabilir:

قَدَرَ عَلَى فِعْلٍ شَيْءٍ
Kadera alâ fiğli şey’in.
Bir şeyi yapabildi

قَدَرَ أَنْ يَفْعَلَ شَيْئًا
Kadera en yef’ale şey’en.
Bir şeyi yapabildi

Top	Kura	كُرَّةٌ
Oynadı	Leibe	لَعِبَ
Oynuyor	Yel’abu	يَلْعَبُ
Oynamak	Leiben	لَعِبًا
Futbol	Kuratu’l-kadem	كُرَّةُ الْقَدَمِ
Basketbol	Kuratu’s-selle	كُرَّةُ السَّلَّةِ
Yeni	Cedîd	جَدِيدٌ
Yeniler	Cudud	جُدُدٌ

Bazı fiiller ve onlardan türeyen diğer fiiller:

1.

İdi	Kâne	كَانَ
Oluşturdu	Kevvene	كَوَّنَ
Oluştı	Tekevvene	تَكَوَّنَ

2.

Bildi	Alime	عَلِمَ
Öğretti	Alleme	عَلَّمَ
Öğrendi	Tealleme	تَعَلَّمَ

3.

Tanıdı	Arafe	عَرَفَ
Tanıştırdı	Arrafe	عَرَّفَ
Tanıdı	Tearrafe	تَعَرَّفَ

4.

Hatırladı	Zekera	ذَكَرَ
Hatırlattı	Zekkera	ذَكَرَّ
Hatırladı	Tezekkera	تَذَكَرَّ

أُورْخَانُ طَوِيلٌ إِذَا يَقْدِرُ أَنْ يَلْعَبَ جَيِّدًا كُرَةَ السَّلَّةِ.

Orhân tavîlun. Lizâ **yakdiru en** yel'abe ceyyiden kurate's-selleti.

Orhan uzun boyludur. Bunun için iyi basketbol oynay**abilir**.

الْمُدَّرْسُ قَصِيرٌ إِذَا لَا يَقْدِرُ أَنْ يَلْعَبَهَا جَيِّدًا.

El-muderrisu kasîrun. Lizâ **lâ yakdiru en** yel'abehâ ceyyiden.

Öğretmen kısa boyludur. Onun için onu iyi oynay**amaz**.

فُسُونُ ذَكِيَّةٌ إِذَا تَقْدِرُ أَنْ تَتَعَلَّمَ الْعَرَبِيَّةَ.

Fûsun zekiyyetun lizâ **takdiru en** tetealleme'l-arabiyyete.

Fûsun zekidir, bunun için Arapça'yı öğren**ebilir**.

نَتَعَلَّمُ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ هُنَا.

Neteallemu'l-lugate'l-arabiyyete hunâ.

Burada Arapça öğreniyoruz.

عَائِشَةُ طَالِبَةٌ ذَكِيَّةٌ . تَدْرُسُ بِنِظَامٍ . لَإِذَا تَقْدِرُ أَنْ تَتَعَلَّمَ اللُّغَةَ الْعَرَبِيَّةَ جَيِّدًا .

Âiše tâlibetun zekiyyetun, tedrusu bi nizâmin.
Lizâ **takdiru en** tetealleme'l-lugate'l-arabiyyete ceyyiden.

Ayşe zeki bir öğrencidir, düzenli çalışır.
Bunun için Arapça'yı iyi öğren**ebilir**.

هِيَ طَالِبَةٌ ذَكِيَّةٌ لَكِنَّهَا لَيْسَتْ مُوَظِّبَةً . لَإِذَا لَا تَقْدِرُ أَنْ تَتَعَلَّمَ اللُّغَةَ جَيِّدًا .

Hiye tâlibetun zekiyyetun lakinnehâ leysset muvâzibeten.
Lizâ **lâ takdiru en** tetealleme'l-lugate ceyyiden.

O, zeki bir öğrencidir ama çalışkan değildir.
Bunun için dili iyi öğren**emez**.

لِمَاذَا يَقْدِرُ أَوْرَحَانُ أَنْ يَلْعَبَ كُرَّةَ السَّلَّةِ جَيِّدًا ؟

Limâzâ **yakdiru** Orhan **en** yel'abe kurate's-selleti ceyyiden?

Orhan niçin iyi basketbol oynay**abilir**?

لِأَنَّهُ طَوِيلٌ .

Liennehû tavîlun

Çünkü o, uzundur.

يَقْدِرُ أَوْرَحَانُ أَنَّ يَلْعَبَهَا جَيِّدًا لِأَنَّهُ طَوِيلٌ.

Yakdiru Orhan **en** yel'abehâ ceyyiden, liennehû tavîlun.

Orhan uzun olduğu için onu iyi oynay**abilir**.

لِمَاذَا لَا يَقْدِرُ الْمُدَرِّسُ أَنَّ يَلْعَبَ كُرَةَ السَّلَّةِ جَيِّدًا ؟

Limâzâ **lâ yakdiru**'l-muderrisu **en** yel'abe kurate's-selleti ceyyiden?

Öğretmen niçin iyi basketbol oynay**amaz**?

لِأَنَّهُ قَصِيرٌ وَ مُسِنَّ.

Liennehû kasîrun ve musinnun.

Çünkü o kısa ve yaşlıdır.

هَلْ يَقْدِرُ الْمُدَرِّسُ أَنَّ يَجْرِيَ بِسُرْعَةٍ وَلِمُدَّةٍ طَوِيلَةٍ ؟

Hel **yakdiru**'l-muderrisu **en** yecriye bi sür'atin ve li muddetin tavîletin?

Öğretmen, uzun müddet ve hızlı koş**abilir** mi?

لَا يَقْدِرُ أَنْ يَجْرِيَ لِمُدَّةٍ نِصْفِ سَاعَةٍ حَتَّى.

Lâ yakdiru en yecriye li muddeti nısfı sâatin hattâ.

Yarım saat bile koşamaz.

هَلْ تَقْدِرُونَ الْآنَ أَنْ تَتَكَلَّمُوا الْعَرَبِيَّةَ بِسُرْعَةٍ؟

Hel takdirûne'l-âne en tetekellemu'l-arabiyyete bi sür'atin?

Şimdi Arapça'yı süratli konuşabilir misiniz?

كَرَّرَ الْجُمْلَةَ بِدُونِ النَّظَرِ إِلَى السَّبُّورَةِ.

Kerrir'il-cümlete bi dûni'n-nazari ile's-sebbûrati.

Tahtaya bakmadan cümleyi tekrarla.

لَأَنَّنَا بَدَأْنَا حَدِيثًا

Liennenâ bedenâ hadîsen.

Çünkü yeni başladık.

لِمَاذَا مَا قَدَرَ مَا جِدُّ أَنْ يَبِيعَ كَثِيرًا مِنَ الْعِنَبِ؟

Limâzâ mâ kadera Mâcidun en yebîa kesîran mine'l-inebi?

Macit niçin çok üzüm satamadı?

مَا قَدَّرَ مَا جِدُّ أَنْ يَبِيعَ كَثِيرًا مِنْهُ

Mâ kadera Mâcidun en yebîa kesîran minhu.

Macit ondan (üzümnden) çok satamadı.

لِأَنَّ الْعِنَبَ غَالٍ وَ النَّاسُ فَقَرَاءُ فِي حَيَّهِ

Lienne'l-inebe gâlin ve'n-nâsu fukarâu fî hayyihî.

Çünkü üzüm pahalı ve mahallesindeki insanlar fakir .

تَعَلَّمْتُ الدَّرْسَ جَيِّدًا لِأَنَّي قَرَأْتُهُ مَرَّاتٍ وَ كَتَبْتُهُ مَرَّاتٍ

Teallemtu'd-derse ceyyiden liennenî kara'tuhû merrâtin ve ketebtuhû merrâtin.

Dersi defalarca okuduğum ve yazdığım için iyi öğrendim.

تَعَلَّمْتُ بِتُولِ الدَّرْسَ جَيِّدًا لِأَنَّهَا قَرَأْتُهُ مَرَّاتٍ

Teallemet Betul ed-derse ceyyiden liennehâ karaethû merrâtin

Betül, dersi defalarca okuduğu için iyi öğrendi.

تَعَلَّمَ أُورْخَانُ الدَّرْسَ جَيِّدًا لِأَنَّهُ قَرَأَهُ مَرَّاتٍ

Tealleme Orhan ed-derse ceyyiden liennehû karaehû merrâtin

Orhan, dersi defalarca okuduğu için iyi öğrendi.

تَعَلَّمْنَا الدَّرْسَ جَيِّدًا.

Teallemna'd-derse ceyyiden.

Dersi iyi öğrendik.

قَرَأْنَا النَّصَّ مَرَّاتٍ إِذَا تَعَلَّمْنَاهُ جَيِّدًا.

Kara'na'n-nassa merrâtin lizâ teallemnâhu ceyyiden.

Konuyu defalarca okuduğumuz için iyi öğrendik.

تَعَلَّمَتِ الْفَتَيَاتُ الدَّرْسَ جَيِّدًا لِأَنَّهُنَّ قَرَأْنَهُ مَرَّاتٍ وَكَتَبْنَهُ مَرَّاتٍ

Teallemeti'l-feteyâtu'd-derse ceyyiden liennehunne kara'nehû merrâtin ve ketebnehû merrâtin.

Kızlar, dersi defalarca okuyup yazdıkları için iyi öğrendiler.

Kaynak:

İstanbul Üniversitesi emekli okutmanı Mustafa Seçkin'in derslerinde tuttuğum notlardan derlemedir. Mustafa Seçkin hakkında bilgi için tıklayınız:

http://www.istanbul.edu.tr/edebiyat/bolum_sayfasi/dogudilleri/emektar_hocalar.htm

<http://www.istanbuldakianadolu.com/istanbul/fethi-gemuhluoglunu-mustafa-seckinle-tanimak/>

Hazırlayan: Enise Sema Gonca

Kasım - 2011

araphocam@yahoo.com

Hazırladığım tüm dosyalara ulaşmak için tıklayın:

<http://www.materyal.org.tr/arapca/dosyalar.php?uk=380000>